

De Toorts

Favoriete gebieden I

IVN Zuid-Kennemerland

NUMMER 86

FEBRUARI 2012

OVER DE TOORTS EN IVN ZUID-KENNEMERLAND

De Toorts is het blad van IVN Zuid-Kennemerland. De naam symboliseert de fakkel waarmee de afdeling haar boodschap uitdraagt. Het IVN, Vereniging voor natuur- en milieueducatie, is een vereniging van vrijwilligers, die wil bijdragen aan een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, milieu en landschap. Zo'n 18.000 leden zetten zich actief in voor natuur en milieu door middel van allerlei voorlichtende en educatieve activiteiten. Verspreid over Nederland heeft het IVN ruim 170 afdelingen.

Lid of donateur

Leden van het IVN zijn per definitie actief binnen de afdeling. Zij hoeven geen natuurgids te zijn, er zijn voldoende andere activiteiten waar mensen bij nodig zijn.

Mensen die het werk van het IVN een warm hart toedragen maar niet actief willen zijn, kunnen de afdeling financieel steunen. Er kunnen niet genoeg donateurs zijn! Mede door hun steun kunnen wij een groot publiek betrekken bij onze gratis educatieve activiteiten.

Leden en donateurs ontvangen driemaal per jaar De Toorts. Leden ontvangen bovendien het kwartaalblad 'Mens en natuur' van IVN Nederland. De jaarbijdrage is voor leden minimaal € 16,50 en voor donateurs minimaal € 15.

Contactgegevens

Bestuur

Jany van Dijk (voorzitter), Heidi van der Marel (secretaris), Cor Vlot (penningmeester), Herm Zweerts (lid, ledenadministratie), Leen Parlevliet (lid; public relations)

Telefoon: 06 - 5570 5935

E-mail: ivnzk.bestuur@gmail.com; ivnzk.peningmeester@gmail.com

Bank: 19.83.08.728 (Triodos bank) t.n.v. IVN Zuid-Kennemerland te Heemstede

Ledenadministratie: ivnzk leden@gmail.com

Werkgroepen

Cursussen Jan Saveur, 023 - 527 6896, m.saveur@planet.nl

Excursies Erna Schreuder, 023 - 5314647, klm86881@klm cabincrew.nl

Excursieplanner Karin Obbink, karin.obbink@planet.nl

Groene Winkel Meins van der Wal, 023 - 538 2839,

ivnzk.groenewinkel@gmail.com

Haarlemmermeer Anneke Wegman anneke.wegman@nmch.nl

Kinderen Frank Jansen, 023 - 529 0984, ivnzk.kinderen@gmail.com

Milieu Nico Wisse, nico.wisse@online.nl

Natuurinformatiecentrum Schalkwijk, 023 - 545 0082,

theresevangroeningen@planet.nl

Natuurbelangen Hans Kerkhoff, 023 - 528 8577,

ivnzk.natuurbelangen@gmail.com

Natuurwerkgroep Marc van Schie, 023 - 535 1239,

ivnzk.natuurwerk@gmail.com

Oeverwaluwen Marcel Schalkwijk (Vogelwerkgroep ZK), 023 - 563 6888,

marcel.schalkwijk@quicknet.nl

Promoteam Marc Eriks, 023 - 551 4428, marc@phoenixsailing.com

Toorts Jonne Misset, 023 - 527 4950, ivnzk.toorts@gmail.com

Excursies op aanvraag Ok Overbeek, 06-31305324,

ivnzk.excursies@gmail.com (stuur een email of een sms)

Toortsdistributie Hennie Terpstra, 023-5425205, sietse_hennie@hotmail.com

Mediacontacten Marc van Schie, 023 - 535 1239, ivnzk.publiciteit@gmail.com

Website Jan-Willem Doornenbal, Ok Overbeek, ivnzk.webbeheer@gmail.com

Materialen Leo v/d Brugge, 023 - 526 1584

Meer informatie over het IVN Zuid-Kennemerland is te vinden op de website

www.ivn.nl/zuidkennemerland

INHOUD

Fijn IVN-er te zijn	3
Redactioneel	3
Van het Bestuur	4
Favoriete natuur Anneke Wegman	6
Groen voor iedereen	7
Verslag Kerstexcursie	8
Straatje om	9
Fraaie vrouwenmantel	10
Favoriete natuur Frank Jansen	11
Natuurdagboekje	12
Op pad	13
Salamanders en Gaai	13
Aankondigingen	14
Activiteitenoverzicht	15
Fotopagina	16

Nieuw redactielid

Op 12 januari 2012 kwam Florian ter wereld, zoon van ons redactielid Esther van den Braak. Florian was een maand te vroeg en moest in het ziekenhuis blijven. Als het allemaal goed gaat, is hij weer lekker thuis bij zijn ouders wanneer jullie dit lezen.

Esther en Herman, hartelijk gefeliciteerd! De redactie heeft hoge verwachtingen voor de toekomst.

Colofon De Toorts

Redactie Esther van den Braak, Jan-Willem Doornenbal, Marisca van der Eem, Bertine Hagmeijer, Theo Litjens en Jonne Misset

Bijdragen van Yneke Bettink, Jany van Dijk, Marc Eriks, Karin de Jager, Wim Lutgerink, Heidi van der Marel, Anne Nicolai, Ok Overbeek, Piet Paree, Meins van der Wal

Foto voorkant: Sneeuwroem van Yvonne Roep

Druk Editoo Arnhem (editoo.nl); op papier 'Helo' (met FSC-keurmerk)

De volgende Toorts komt half juni 2012 uit. Kopij hiervoor kunt u vóór 1 mei digitaal aanleveren via ivnzk.toorts@gmail.com

Daarom is het fijn IVN-er te zijn

Ik ben Marc Eriks, 46 jaar, woon in Haarlem met mijn vrouw Nanneke die huisarts is en we hebben twee kinderen Jip (7) en Veerle (5).

Mijn baan is het organiseren van en deelnemen aan zeilcampagnes. Mijn hobby's zijn wandelen in de natuur, liefst buiten de gebaande paden, en daar foto's maken van vreemde vormen. Die zet ik later om in kunst, zoals een fotocollage of 'human in nature art', de mens in de natuur met de natuur als decor.

Van jongs af aan ben ik met de natuur opgegroeid. Ik woonde aan de rand van de duinen. Mijn opa's waren beiden bezeten van vogels, vissen en wilde planten. Zo had mijn ene grootvader een van de grootste eierverzamelingen van Nederland (ligt nu in Artis). Ik mocht als zevenjarige af en toe mee op 'expeditie'. Mijn andere opa gaf lezingen over natuurparken en met name over de wilde planten in West- en Oost Europa, en ik mocht de kaartverkoop doen.

Het leek mij nu ik met mijn gezin in Haarlem woon, ook tijd worden om eens wat meer kennis en ervaring op te doen met andere natuurkenners via het IVN. Speciaal het betrekken van kinderen bij de natuur is een van mijn doelen. Het is schitterend het ritme en herstellingsvermogen van de natuur te ervaren en energie te halen uit de natuurbeleving, maar ook juist rust. Ik ben natuurgids voor kinderen en volwassenen en ook in en voor het Nationaal Park Zuid-Kennemerland wil ik graag gidsen.

De Vogelwerkgroep geeft mij wat ik graag wil leren: nieuwe kennis van vogels. En in Zuid-Kennemerland zijn er nogal wat soorten, dus dat komt mooi van pas. Het landelijke IVN geeft mij ideeën en handvatten om nieuwe activiteiten te ontplooiën. Zoals de ontwikkeling van een provinciale excursiefolder, IVN-posters, en een opzet voor een natuuroudercursus. Maar ook deelname aan workshops over natuurbeleving en werkdagen in anders gesloten natuurgebieden zoals het Zwanenwater. Daar ben ik overigens vroeger met mijn opa regelmatig geweest, toen het nog familiebezit was.

Kortom, er is eigenlijk teveel om op te noemen. Ik kan ook lang niet alles aanpakken, maar alles wat ik wél doe met het IVN, staat in het teken van een mooie en gezonde wereld voor onszelf en onze kinderen.

VAN DE REDACTIE

In het redactioneel van oktober 2011 werd al aangegeven dat wij overwogen het thema 'kleur' te beëindigen en een nieuw thema te kiezen.

Het lijkt ons een aardig idee onze lezers te motiveren zelf meer de natuur in te gaan. De ervaringen van onze gidsen kunnen daarbij inspirerend en stimulerend werken.

U kunt met deze Toorts direct aan de slag: eerst lezen en dan naar buiten!

Frank Jansen vertelt waarom er in Koningshof zoveel te zien is voor kinderen. Voor Anneke Wegman ligt haar favoriete natuur dichterbij: achtertuin en woonomgeving; ze vertelt er gepassioneerd over. Of laat u meenemen door Marisca van der Eem naar het strand en geniet van haar winterse beschrijvingen.

Naast een nieuw thema brengen we ook een verandering aan in de publicatie van het activiteitenprogramma. Onze afdeling krijgt een nieuwe folder. Die is ontwikkeld door het IVN van de provincie Noord-Holland en kan door alle Noordhollandse afdelingen gebruikt worden. Door onze nauwere samenwerking met het Nationaal Park Zuid-Kennemerland (zie verderop in deze Toorts) worden ook de publieksexcursies in het NPZK in onze folder genoemd. Voor ons verenigingsblad zou dat betekenen dat er nog meer excursie-informatie gegeven moet worden dan we al doen. We bekijken nu of de excursiefolder mogelijk in De Toorts gevoegd kan worden. Voor u als lezer betekent het op dit moment dat we als overgang een beknopt overzicht van ons activiteitenprogramma geven.

Twee van onze vrijwilligers zijn gestopt met hun werkzaamheden. Vanwege hun jarenlange inzet voor de afdeling staan wij daar graag even bij stil.

Ten slotte is er in verschillende kortere stukken aandacht voor een onderwerp waarover al enkele jaren is gediscussieerd: de samenwerking met het Nationaal Park Zuid-Kennemerland. De gesprekken hebben uiteindelijk tot resultaat gehad dat er op 26 november 2011 een samenwerkingsovereenkomst is getekend

Theo Litjens en Jonne Misset

VAN HET BESTUUR: 'SAMEN DOEN MAAKT STERK!'

Eerst maar eens een compliment: wat hebben jullie vrijwilligers ontzettend veel gedaan in het afgelopen jaar!

We begonnen al vroeg met januari-excursies, waarna telkens opnieuw onze gidsen vol enthousiasme hun toehoorders rondleidden in de mooie natuur van Zuid-Kennemerland.

Met grote regelmaat gingen anderen in weer en wind aan het zagen en snoeien om de natuur hier en daar een handje te helpen en lekker buiten bezig te zijn. De Groene Winkel was steeds te vinden bij evenementen in de regio. Onze media-vrijwilligers kregen het telkens voor elkaar om aandacht te trekken voor ons werk in kranten, bladen, op websites, via flyers, posters, folders en we waren herhaaldelijk te horen in radio-uitzendingen.

Het IVN-ZK komt steeds vaker in de schijnwerpers te staan en steeds vaker weten onze medeburgers ons te vinden voor een leuke excursie.

Het sluiten van de samenwerkings-overeenkomst met het NPZK maakt dat we beter kunnen voorzien in alle aanvragen. We delen immers de vragen naar excursies en we proberen ook samen op te trekken in het aanbod. Het zal af en toe best nog wennen zijn, maar samen staan we wel sterker.

Dankzij de niet aflatende standvastigheid van onze werkgroep natuurbelangen, is het meerdere malen gelukt een toontje mee te zingen in beleidsbesluiten. De inzet van de werkgroepsleden wordt gewaardeerd door de gemeenten in Zuid-Kennemerland: men wil graag gebruik maken van onze deskundigheid.

In de Haarlemmermeer floreert een werkgroep en ook het Natuurcentrum Schalkwijk wordt almaar actiever. We doen dat samen met andere natuurclubs, daardoor staan we sterk en laten we zien dat we geen onbeduidende rol spelen.

De Natuurgidsencursus is weer van start en dit keer waren er wel heel veel kandidaten. Een groot aantal moest teleurgesteld worden, maar we hopen

Jany's speech tijdens de nieuwjaarsreceptie.

toch dat deze mensen wel lid willen blijven en zich op een andere manier voor onze natuur willen inzetten.

Vanuit het Consulentschap wordt getracht om een eenduidige herkenbare folder uit te geven en we wachten nog op initiatieven rondom een mediacampagne in een groter geheel. Wat we weer delen met de andere afdelingen in Noord Holland. We kunnen elkaars kennis en deskundigheid en elkaars tips goed gebruiken. Samen sta je altijd sterker.

Onze natuur verdient het dat ze verdeigd wordt. Het IVN-ZK doet dat door voorlichting, leerzame excursies, interessante activiteiten, deelname aan discussies en het laten zien hoe belangrijk de natuur en het milieu is voor mens, plant en dier.

Laten we vooral doorgaan met wat we doen, laten we vooral zoeken naar het delen van onze kennis en inzet met andere natuurverenigingen. Omdat we samen werken vanuit de verschillende werkgroepen en omdat we proberen steeds hetzelfde uiterlijk te geven aan het materiaal, laten we zien dat we sterk zijn in het samen doen. Dat maakt niet alleen sterker, het geeft ook een goed gevoel.

Het bestuur wenst jullie vrijwilligers een gezamenlijk, groen, gezond 2012 toe!

Jany van Dijk, voorzitter IVN-ZK
Foto's: Heidi van der Marel

Speech Dik Vonk namens de KNNV

Jaarbijdrage 2012

Vorig jaar was er enige onduidelijkheid over hoe en wanneer te betalen. Daarom wat helderheid.

We waarderen het altijd als u uit zichzelf betaalt vóór februari. Dat kunt u jaarlijks zelf doen of u kunt natuurlijk een jaarlijkse periodieke betaling via uw bank regelen.

Heeft u nog niet betaald, dan zullen wij u in februari verzoeken om betaling (met een factuur) of vragen om een betalingsmachtiging in te vullen en op te sturen. Dit laatste zal ons natuurlijk, zeker op den duur, veel werk van de vrijwilligers ontnemen. Eind februari, begin maart zullen we de incasso-opdrachten (ofwel uw machtigingen) versturen aan de bank en daarmee de jaarbijdrage incasseren.

Daarna zullen wij als het nodig is herinneringen versturen, maar dat geeft natuurlijk alleen maar extra werk.

De bijdrage voor leden is €16,50, voor donateurs € 15,00 en voor huisgenoten € 4,50. Een eventuele ruimere bijdrage wordt natuurlijk altijd zeer op prijs gesteld. U kunt uw bijdrage sturen naar de **Triodos bank rekeningnummer 19.83.08.728** ten name IVN Zuid-Kennemerland, graag onder vermelding van de tekst **jaarbijdrage** en het **jaartal** (nu dus 2012) en zo mogelijk uw **IVN-lidnummer**. Als u naam afwijkt van de rekeningnaam dan ook graag uw **naam**.

Zeker diegenen die niet over een emailadres beschikken verzoeken wij zo spoedig mogelijk zelf de betaling te regelen.

Als u het idee heeft dat wij nog niet uw **(actuele) emailadres** hebben, verzoeken wij u om dit aan ons door te geven.

De winnaar van de natuurquiz van de Vogelwerkgroep tijdens de nieuwjaarsreceptie.

UITNODIGEN MET EEN PERSBERICHT

Vijftien jaar mediacontacten voor IVN Zuid-Kennemerland. Dat deed Marc van Schie. Met ziel en zaligheid. Hij stopt ermee per 1 januari 2012. Het is genoeg. Een terugblik én een kijkje in zijn mediakeuken.

“Waarom juist dáár?”, vraagt Marc van Schie aan excursieleiders wanneer hij bij hen informatie lospeutert voor het persbericht over hun excursie. “Dan blijkt dat door de stroming in zee juist op dat strand veel schelpen aanspoelen. Of dat door veel sterfte in een natuurgebied er veel paddenstoelen groeien of insecten voorkomen. Zulke informatie in een persbericht zorgt dat een excursie gaat leven.” En dat zorgt voor meer deelnemers aan excursies of werkdagen. Dáár gaat het Marc om. “Het leuke aan het werk vind ik dat het er echt toe doet. Mensen naar onze activiteiten krijgen en zorgen dat ze betrokken raken bij de natuur in Zuid-Kennemerland en het IVN. Dát is de bedoeling. Zo heb ik het IVN groot gemaakt, zeg ik wel eens gekshekend.”

Het medialandschap is veranderd. “Toen ik begon werden de persberichten nog per post verstuurd. Naar de regionale weekbladen, het Haarlems Dagblad, de landelijke kranten (als

Enthousiaste Persvoorlichter gezocht

Onze vereniging, IVN Zuid-Kennemerland is met directe ingang op zoek naar een enthousiaste persvoorlichter. Deze man of vrouw is verantwoordelijk voor de mediacontacten. Je belangrijkste opdracht is ervoor te zorgen dat IVN Zuid-Kennemerland en haar activiteiten zichtbaar worden.

In veel gevallen betreft het de publiciteit over excursies. In nauw overleg met de betrokken excursiegids stel je een pakkend en aantrekkelijk persbericht op en verzorgt bijpassend fotomateriaal. Timing is daarbij belangrijk: op het juiste moment je informatie bij de juiste media aanbieden.

Daarnaast zorg je voor vulling van de agenda's op verschillende websites.

Er is ruimte voor eigen initiatief. Meer informatie kun je krijgen bij bestuurslid Leen Parlevliet, ivnzk.bestuur@gmail.com.

Trouw waar wij als IVN-afdeling vaak wekelijks in staan) en verschillende radiostations.” Met als resultaat dat de activiteiten op tijd in de agenda's staan en dat de persberichten over IVN-excursies of -evenementen worden geplaatst. Ook bij regionale zenders waaronder Radio Beverwijk en radio Noord-Holland was Marc regelmatig te gast. Of via hem kwam een excursieleider op de radio een toelichting geven.

De digitale media kwamen erbij. Agenda en persberichten staan nu ook op onze eigen IVN-site en in de IVN-Nieuwsbrief. Persberichten gaan naar sites als uitnieuws.nl en bollenstreek-nu.nl. Zelf plaatst Marc berichten onder andere op Natuurwegwijzer, Mooier Landschap, Natuurwerk en Dichtbij.nl.

Een persbericht is geen doel op zich. “De redacties moeten er wel wat mee doen!” Dat betekent interesse wekken, enthousiasmeren, uitnodigen. Dat betekent ook pakkende gegevens van excursiegidsen krijgen. “Een paar weken voor de excursie bel ik ze, zeker bij een nieuwe excursie is dat belangrijk. Wat ga je lopen en wat ga je zien?, vraag ik dan.

“En”, besluit Marc, “je moet je ziel en zaligheid in de PR leggen, want dat komt over. Dat kan alleen als je zelf echt bij de natuur betrokken bent.”

Tekst: Heidi van der Marel

Jany van Dijk (voorzitter IVN-ZK), Aaltje Emmens-Knol (bestuursvoorzitter NPZK) en Piet Veel (voorzitter Stichting Duincentrum De Zandwaaier) ondertekenen de samenwerkingsovereenkomst.

Jany, Aaltje en Piet proosten op een voorspoedige samenwerking!

JAWOORD IVN-ZK en NPZK

IVN-Zuid-Kennemerland en Nationaal Park Zuid-Kennemerland hebben hun relatie bestendig. Onder grote belangstelling van veel IVN'ers hebben bestuursvoorzitter Nationaal Park Zuid-Kennemerland Aaltje Emmens-Knol, voorzitter Jany van Dijk van IVN afdeling Zuid-Kennemerland en Piet Veel, voorzitter Stichting Duincentrum De Zandwaaier op zaterdag 26 november 2011 in De Zandwaaier hun handtekening gezet onder een samenwerkingsovereenkomst.

Door nauwere samenwerking bij (de planning van) excursies, publieksvoorlichting en uitwisseling van expertise willen de organisaties het Nationaal Park Zuid-Kennemerland nog beter onder de aandacht brengen. Dat betekent onder meer nauwere afstemming van publiciteit en agenda.

Ruim dertig natuurgidsen van beide organisaties staan klaar - allemaal op vrijwillige basis - om geïnteresseerden rond te leiden door het unieke duingebied.

Tekst en foto's: Heidi van der Marel

De redactie volstaat hier met het kort benoemen van de zaken die in de samenwerkingsovereenkomst geregeld zijn:

- Het betreft alleen publieksexcursies.
- Deelnemers moeten zich aanmelden bij NPZK.
- Er is een gezamenlijke lijst met vrijwillige gidsen.
- Gidsen dragen één badge met logo's van IVN en NPZK erop.
- De standpunten van de gids zijn in lijn met het NPZK-beleid.
- Publieksexcursies van het IVN blijven gratis.
- Het jaarprogramma wordt in overleg gemaakt.
- Publiciteit wordt verzorgd door NPZK waarbij beide organisaties gelijkwaardig worden genoemd.
- Het IVN zet de activiteiten ook in de eigen informatiekanaalen, op basis van het persbericht van het NPZK.
- Jaarlijks wordt de samenwerking geëvalueerd en zonodig bijgesteld.

GENIETEN IS HET BELANGRIJKST

De favoriete natuur van Anneke Wegman

Heel veel IVN'ers kennen Anneke Wegman vanuit haar werk voor het IVN Zuid-Kennemerland. Wij willen graag wat meer van haar weten, dus praat ik met haar over haar favoriete stuk(je) natuur.

Ik ben benieuwd of zij al van jongs af aan in de natuur is geïnteresseerd. Zij vertelt: "Mijn vader was tuinman en op zondagmiddag moesten we wandelen, richting Aerdenhout. Hij vertelde dan over de tuinen waar hij werkte, niet natuurgericht, maar als tuinman."

Anneke speelde graag buiten en in de duinen, maar was geen jonge onderzoeker. Na de HBS en ongeveer acht jaar in de gezondheidszorg, deed zij de studie voor docent 2e graads Gezondheidskunde en 3de graads Biologie. Tijdens die laatste opleiding is zij via het veldwerk geboeid geraakt door de natuur en is ze vogelaar geworden. Via een klein artikeltje in de krant kwam ze op de gidsencursus van het IVN, ruim 25 jaar geleden. Het begin van een natuurcarrière.

"Ik vind het leuk om iets te weten, maar genieten is het belangrijkste. Ik hoef niet van alles precies te weten hoe het heet. Maar nu met de nieuwe gidsencursus ben ik wel weer even gaan oefenen."

Toen zij in Haarlem in de wijk Schalkwijk woonde, probeerde zij dat stadsdeel te 'verkopen'. "Het was moeilijk. Zet een landgoed op je excursie en iedereen komt er op af. Ik houd van de natuur in de woonomgeving en Schalkwijk heeft mooie natuur."

Toen Anneke in Hoofddorp kwam wonen, nodigde zij op het Natuur- en Milieucentrum Haarlemmermeer waar zij werkzaam is, mensen uit en vroeg hen naar mooie stukjes natuur. Op haar vraag: "Wat is hier aan natuur?" kreeg zij als antwoord: "Niets."

"Het beeld van veel mensen is dat natuur een stuk bos is, of de duinen of een veenweidegebied. Maar hang een sliert pinda's op bij je raam, bekijk de vogels die erop af komen en je hebt ook natuur. Meer hoef ik niet."

Op mijn vraag wat haar favoriete stukje natuur is zegt ze: "Als ik puttertjes hoor overkomen, dan is dat op dat moment mijn favoriete plekje. Als het in mijn achtertuin helemaal stil is, dan is het daar. Natuur in de buurt is ook genieten. In de Haarlemmermeer is veel nieuwe natuur in ontwikkeling: parken, plassen, stukjes bos. We hebben in het Haarlemmermeerse Bos een nachtegalenwandeling gehouden maar we kwamen ook uilen en spechten tegen. Het is voor mij een uitdaging om anderen te laten zien hoe leuk het is, kan worden, ondanks dat het nog kaal en in ontwikkeling is. Maar het is een polder en dat is ook mooi landschap.

Natuur vind ik nooit lelijk, sommige tuinen wel."

En dan gaan we naar haar eerste favoriete stukje natuur: haar achtertuin. Het is een nog jonge tuin die niet in één klap is aangelegd, maar die langzaam aan het ontstaan is. Net als ik houdt Anneke van bomen in de winter. De kale takken, afstekend tegen de lucht.

We bekijken haar kersenboom en de kastanje die kort gehouden wordt maar vol mooie, plakkerige knoppen zit. Dan tilt ze een grote stenen kat een stukje op en in zijn holle lijf is een heel mierennest gekomen. Dwars door de dikke plak hout die onder de kat ligt zijn de mieren heen gevreten.

De rode Kornoelje steekt zijn takken vurig omhoog. De toorts heeft zijn bladerbed al gespreid vlakbij de kaardenbol en in de vijver heerst rust.

Anneke gebruikt haar tuin ook als ze lesmateriaal nodig heeft. Van een boomstam is duidelijk een stuk korstmoss verdwenen. "Had ik nodig voor een les over korstmossen en het groeit zo snel weer aan."

Het is eind december en er is behalve bruin en grijs niet veel kleur in de tuin. En dan ziet Anneke een piepklein roze bloempje van de cyclaam. En je ziet dat ze ervan geniet. Het bed met gezaaide papavers ligt te wachten op warmere tijden. Voor de meeste planten is het rusttijd. Niet voor de winterjasmijn die gele vlekjes tussen het hek weeft.

We gaan de tuin uit, lopen de straat uit, steken de Drie Merenweg over en kijken uit op jonge bosjes en een vaart met vele inhammen in zijn oevers.

Lees verder>>

GROEN VOOR IEDEREEN

Een waterhoen zwemt tegen de stroom in. Vanaf de brug heb je een mooi zicht op een stukje polder dat nog steeds in ontwikkeling is en boeiend om te volgen. Als je er oog voor hebt. En dat heeft Anneke duidelijk.

Tekst en foto's: Marisca van der Eem

Prijsvraag

De Groene Winkel wil een meer aansprekende, moderne naam. We verkopen vanuit onze kraam natuurboeken, kijkertjes, kaarten met allerlei natuurlijke zaken zoals vogels, paddenstoelen en dergelijke.

Denk eens met ons mee!! De prijs is een mooi natuurboek. De winnaar wordt bekend gemaakt op de Algemene Ledenvergadering (13 maart).

Stuur de leuke nieuwe naam op naar Meins van der Wal, m.v.d.wal9@kpnplanet.nl

IVN Zuid-Kennemerland wil nieuw project starten

In de werkgroep Milieu van het IVNZK wordt momenteel een project ontwikkeld met als doel om in woonwijken meer aaneengesloten groen te ontwikkelen. Het gaat om het (ecologisch) verbeteren van aanwezig groen, het ontwikkelen van 'nieuw' groen en het onderling verbinden van deze groene 'vlekken'. Anne Nicolai van de werkgroep legt uit wat de bedoeling is.

De gedachte achter dit project is het realiseren van meer aaneengesloten natuur, die dieper bewoonde gebieden binnen dringt. Onder bestaand of aanwezig groen verstaan we boomsingels, parken en sportvelden. Bij nieuw groen kan men denken aan geveltuinten, groene daken, privétuinen en tijdelijk braakliggende terreinen.

Als gebruik wordt gemaakt van meer vruchtdragende en insectminnende planten, ontstaan er meer gevarieerde biotopen, waar het insecten- en vogellevens wel bij vaart. Deze ontwikkelingen geven gunstige klimaateffecten (minder sterke opwarming) en grotere biodiversiteit. Daarbij zijn groene woonwijken aantrekkelijker om in te wonen. IVN-Veenendaal heeft een vergelijkbaar project in een nieuwbouwwijk gerealiseerd.

Het is de bedoeling om te beginnen met een pilot, een proefopzet, in een woonbuurt. Indien dat slaagt kan het project overgezet worden naar andere wijken.

Uitgangspunt is bewoners actief te betrekken bij dit proces, zodat ze meer oog krijgen voor de natuur en de mogelijkheden van hun wijk. Bijzondere aandacht zal er zijn voor kinderen, via de buurtscholen. Samen actief zijn met dit thema kan de sociale samenhang versterken.

De start vindt plaats door met bewoners de wijk te verkennen op knelpunten en mogelijkheden. De uitwerking gebeurt in samenwerking met gemeente, wijkraad, scholen en eventueel anderen.

Na realisatie van de vergroening van de woonwijk is het de bedoeling de resultaten vast te houden en over te gaan naar ecologisch onderhoud van het groen. Dit met bijvoorbeeld ondersteuning van een cursus 'natuurlijk tuinieren' voor bewoners en een lespakket voor de buurtscholen. Als vanzelf is ecologisch beheer door de (gemeentelijke) onderhoudsbedrijven een noodzakelijkheid.

Met de betreffende wethouder en beleidsambtenaren van de gemeente is er overleg geweest. Zij staan positief tegenover het plan en willen samen met ons een geschikte wijk zoeken. Ook ons IVN-bestuur is enthousiast.

Foto: afkomstig van www.dailygreen.com

Om dit project te realiseren zoeken we geïnspireerde IVN-ers (gidsen en andere 'deskundigen') die interesse hebben in dit nieuwe IVN-project. Voor aspirant-gidsen die nu de Natuurgidsencursus volgen, kan dit een leerproject worden in het kader van hun opleiding.

De uitvoering van het project loopt ongeveer van april 2012 tot en met het voorjaar van 2013. Daarna start de 'onderhoudsfase' waar buurtbewoners en gemeente verantwoordelijk voor worden.

Als je belangstelling hebt, kun je contact opnemen met Anne Nicolai (telefoon 020-6154024) of Hans Kerkhoff (telefoon 023-288577).

Tekst: Anne Nicolai

---WEGENS SUCCES--- GEPROLONGEERD: de IVN-kerstwandeling

Gingen de afgelopen jaren de kerstwandelingen gepaard met kou, sneeuw en ijs, dit keer was er op de Tweede Kerstdag sprake van een soort lente-achtige sfeer. Tien graden en een lekker zonnetje gedurende de middag zorgden daarvoor.

Dat het zulk mooi weer was, was ook te merken aan de grote belangstelling; er waren honderd aanmeldingen. Het was het tweede jaar dat men zich voor deze excursie moest aanmelden, dit in tegenstelling tot onze normale gang van zaken. Ik zal u even uitleggen hoe dat zo gekomen is en wat de voordelen hiervan zijn.

In de eerdere jaren zijn er uiterst voorgekomen als: tweehonderd deelnemers en slechts twee gidsen, of: vijf gidsen met slechts tien belangstellenden. Om dit in goede banen te leiden hebben we twee jaar geleden bedacht om eerst te kijken hoeveel gidsen er bereid zijn mee te gaan, en aan de hand daarvan te bepalen hoeveel deelnemers we kunnen 'bemannen',

waarbij we uitgaan van maximaal twintig deelnemers per gids. Is het maximum aantal deelnemers bereikt, dan wordt de inschrijving gesloten.

In 2010 waren we met vijf gidsen en hadden we tachtig aanmeldingen. Het afgelopen jaar waren we ook met z'n vijven, maar moesten we de inschrijving bij honderd deelnemers echt sluiten. Ongeveer twintig mensen heb ik moeten teleurstellen.

Of er nog iets bijzonders gezien is tijdens de laatste wandeling?

Ja en nee, want dat hangt er bijvoorbeeld vanaf of u een hert bijzonder vindt – veel van de kerstwandelaars vinden van wel. In mijn groep liepen twee broertjes mee, waarvan de ene klaagde dat hij nog niets 'ontdekt' had, terwijl zijn broertje dat wél had. Die heb ik toen maar even een duin opgestuurd met de opdracht 'iets' te vinden ... en dat lukte, want even later riep hij: "Kom

even kijken, ik heb iets...maar het is wel smerig". Wat het was, ziet u op bijgaande foto, waar de trotse vinder ook op staat.

Verder heb ik binnen mijn groep van onze nieuwe IVN-kijkers gebruik gemaakt. Weinig mensen bezitten een kijker (of vergeten 'm mee te nemen). Degenen die er mee gespeeld hebben, waren zeer tevreden.

In de dagen na de wandeling heb ik nog diverse dankmailtjes ontvangen, dus denk ik dat de kerstwandeling in 2012 wel geprolongerd kan worden. Wel ga ik dan op zoek naar een of meer extra gidsen; kijken of we de tweehonderd kunnen halen!

Met dank aan mijn collegagidsen Roelof Boddaert, Arend Reinink, Marc van Schie en Evert van het Schip.

Tekst: Ok Overbeek

Foto's: Ok Overbeek en Wim Lutgerink

WINTER in het bos

Keutels van een ree of van een hert ??
Foto's: Ronald van Zon

STRAATJE OM

Na al die regen wil ik er wel weer eens uit en ga naar mijn favoriete natuurplek: het strand in de winter. Het is vloed en aan het einde van de zee staat het vol meeuwen. Vooraan een visdief. Altijd gedacht dat hij bij de meeuwen hoorde, maar nee, het is een sternsoort die in Nederland broedt. Aan het begin van de 20e eeuw was het mode om sternveertjes op een dameshoed te dragen. De Vogelbescherming schreef daarover in 1907: *En voor zulk een dwaze modegril moeten duizenden fraaie vogels worden vermoord. Is 't niet gruwelijk? Wie onzer dames neemt het initiatief om aan dien vogelmoord een eind te maken?* Op dit moment staat de soort als 'kwetsbaar' op de Nederlandse Rode Lijst.

Er staan een paar grote meeuwen met zwarte vleugels en een wit lijf. Trots kijken ze uit over de zee. Het zijn grote mantelmeeuwen die hier algemeen als wintergast langs de kust voorkomen. En natuurlijk ontbreken de zilvermeeuwen en de kokmeeuwen niet.

De meeuwen schreeuwen, staan stil te staan, vliegen op en weer neer. Soms vindt er een vlak voor zijn voeten voedsel, maar zijn buurman wil dat ook wel. Ze vliegen elkaar naar de bek, de meeuw met voedsel vliegt op maar laat in zijn haast het eten vallen. Dank je wel, zegt de buurman.

Het is een prachtig gezicht: de meeuwen dragen dezelfde kleuren als de zee achter hen met zijn grijze en wit schuimende golven.

Dan rent een hond de zee in en alle vogels gaan op de wieken. Maar niet voor lang. Hond weg, vogels terug.

Onder mijn voeten kraken de tafelmehelften. Van de zomer zag ik er een paar levend. Zij stonden rechtop in het zand. Dat vond ik zo bijzonder. Ik had het alleen op plaatjes en op de film gezien en nu hier, gewoon voor mijn voeten.

Aan de laatste golven van de grote zee komt een sierlijk schuimrandje dat, als de zee zich weer even terug trekt, uiteen geblazen wordt door de wind.

De meeuwen scheren vlak boven het strand alsof zij hun eigen schaduw willen aanraken.

Wat is het toch een geluk dat er wolken zijn. Ik neem een aantal foto's van een steeds wisselende lucht. Van donkergrijs tot goudkleurig en dan weer fris blauwgrijs. Denk daar wat zwevende meeuwen bij en je voelt je helemaal gelukkig.

Op het strand ligt niet veel aanspoelsel. Maar wie goed kijkt, vindt altijd wel iets. Er liggen wat wieren in het schuim. Ik heb altijd gedacht dat wier een zeeplant is, maar het wordt niet tot de planten gerekend omdat de inwendige bouw veel eenvoudiger is. Een wier heeft ook geen bladeren, stengels, wortels en bloemen.

Daarom wordt een wier 'thallus' genoemd en geen plant. Er zijn groenwieren, bruinwieren en roodwieren en ze worden genoemd naar de kleur van de stof voor fotosynthese, die in de hoogste concentratie aanwezig is. Er zijn allerlei vormen wier en voor mij zijn ze altijd fotogeniek, vooral als ze mooi uitgespreid op het strand liggen.

Dan zijn mijn vingers te koud geworden om te schrijven en ga ik weer naar huis. Wat een genot toch om zo dicht bij de kust te wonen.

Tekst en foto's: Marisca van der Eem

FRAAIE VROUWENMANTEL

Alchemilla Mollis, familie van de Roosachtigen

Het betreft hier een laagblijvende plant met lichtgroene, ronde, gelobde, dicht-behaarde bladeren. Langs de handvormige nerven zijn ze geplooid. De bladrand is grof gezaagd. Langs de rand en in het midden blijven langdurig dauwdruppels zichtbaar.

De bloeiwijze bestaat uit groengele, luchtige, pluimvormige tuilen, met ongesteelde blaadjes aan de stengel.

Sinds de laatste ijstijd hebben zich geen mutaties voorgedaan bij de diverse vrouwenmantelsoorten; het zaad rijpt af, zonder dat er bevruchting heeft plaatsgevonden! Deze manier van zaadvorming wordt 'apomictisch' genoemd. Toch zaait de plant zich gemakkelijk zelf uit!

De verspreiding van de wereldwijd honderden bekende soorten omvat het noordelijk halfrond, Zuid Azië en de gebergten van Oost- en Zuid Afrika. In Nederland kennen we acht soorten, zeven daarvan staan op de Rode Lijst en zijn dus met uitsterven bedreigd. De achtste soort, *fraaie vrouwenmantel*, komt vooral voor als tuinplant, hoewel er ook een aantal groeit in het gebied Middenduin, achter de Zandwaaier.

De naamgeving is grappig; in grote lijnen zijn er mijns inziens drie benaderingen van de plant in te ontdekken.

1. De Latijnse geslachtsnaam Alchemilla voert ons naar de Middeleeuwse alchemisten. Zij zijn dan geïnteresseerd in en geïntrigeerd door de dauwdruppels; het indikken daarvan zal zeker chemisch goud opleveren of zorgen dat ze de steen der wijzen vinden. Het Duitse Alchemistenkraut verwijst eveneens naar deze interesse.

2. De Nederlandse geslachtsnaam verwijst naar de vorm van het blad. Dit is als een prachtig met franje en pareltjes afgezet schoudermanteltje, of pelerine. Ook de Germanen keken naar de bladvorm en wijdden de plant aan Freya, gemalin van Wodan en moeder van Balder. Na de kerstening valt echter Maria die eer te beurt. Vergelijk namens als Mariamantel, Onze Lieve Vrouwe Mantel of Vrouwenmantel. In het Frans: Manteau de Notre Dame, Manteau des Dames.

3. Het Duitse Sintau, Sin=altijd en Tau=dauw, spreekt voor zich. Variaties hierop: Sinauw, Sinouw, Synnauw enz. In Zwitserland gebruikt men een combinatie van de punten 2 en 3, namelijk Taumänteli.

Geheel andere namen worden genoemd als: Gewone Leeuwenklauw ca. 1857, Leeuwenvoet ca. 1514 en Leeuwenpoot ca. 1543. Leeuwenklauw kennen we tegenwoordig als benaming van een ander geslacht namelijk 'Aphanes', overigens wel verwant met Vrouwenmantel.

Zoals vele roosachtigen bezit ook Vrouwenmantel diverse geneeskrachtige eigenschappen, voornamelijk met samentrekkende en ontsmettende werking. Lang voordat verschillende stoffen zijn geanalyseerd, kent met het heilzame effect van Vrouwenmantel. Misschien stamt deze kennis uit de signatuurleer[1] Vrouwen worden beschermd, verwarmd door een mantel. De godin Freya of Frigga en de maagd Maria staan hier mijns inziens model voor alle vrouwen. Alle klachten van specifiek vrouwelijke aard worden verholpen met Vrouwenmantel.

Dodonaeus wist al: ... *Sy helpt het bloed ende maandstonden die onma-*

telycken vloedten ... Het kruid brengt regelmaat in de vrouwelijke cyclus, vermindert overmatig bloedverlies en vaginale afscheiding. Vrouwenmantel heelt beschadigingen na zwangerschap en onderlijfsontstekingen. Een kompres van de plant op harde, pijnlijke borsten kan verlichting geven. Ook acné, zweren en andere wonden zijn erbij gebaat. Zelfs een gunstige werking op diarree, waterzucht en suikerziekte is bekend. Als hartversterking en licht kalmeringsmiddel wordt ook Vrouwenmantel gebruikt. Ook bindvliesontstekingen zouden bij een aftreksel gebaat zijn. Zomersproeten kan men behandelen door het gezicht regelmatig met bedauwde bladeren in te wrijven.

Het lijkt dat vooral de looistoffen er de oorzaak van zijn dat Vrouwenmantel geen slakken- en insectenvraat vertoont. Zoogdieren daarentegen, zoals bijvoorbeeld de Zwitserse koeien, geven meer melk wanneer Vrouwenmantel op het menu staat. De kaas gemaakt van die melk krijgt zelfs een bijzondere smaak!

De gewoonte om jonge blaadjes van de plant aan salades of soepen toe te voegen, kunnen we vol vertrouwen overnemen van de gezonde Zwitserse bergbewoners.

's Zomers voegt bloeiende Vrouwenmantel een speelse noot toe aan rijkers, bloemenkransen en kruidwissen [2].

Tekst: Yneke Bettink

Foto: overgenomen uit het blad 'Antroposana'; fotograaf onbekend.

[1] De signatuurleer is een niet-wetenschappelijke theorie die inhoudt dat uiterlijke kenmerken van (met name) planten die overeenkomsten vertonen met delen van het menselijk lichaam, aanwijzingen geven over de delen van het menselijk lichaam waarvoor deze gebruikt kunnen worden

[2] Kruidwissen zijn boeketten van veel voorkomende kruiden die worden opgehangen, bijvoorbeeld ter bescherming van het huis.

MENEER, BENT U OOK MORGEN OPEN?

de favoriete (excursie)natuur van Frank Jansen

Het stormt over Nederland als ik met Frank (zeg Frenk) Jansen naar Koningshof ga, zijn favoriete stukje natuur voor een kindereexcursie.

“Kijk”, zegt hij, “hier is direct vanaf de start veel te zien.”

Hij wijst op beuken met kleine beschadigingen op de bast. “Vroeger werd hier gejaagd en de hagel kwam dan ook tegen de bomen aan. Je ziet overal van dit soort verwondingen.” Dat is een leuke binnenkoper. Hij wijst ook op de hoogteverschillen voor en naast ons. “Die dennen komen hier van oorsprong niet voor. Zij werden aangeplant en verkocht als stuthout voor in de mijnen. Eikenhout heeft namelijk als nadeel dat als het breekt, het zo snel gaat dat de mijnwerkers niet meer kunnen vluchten. Dennenhout gaat eerst kraken en geeft de werkers de kans om te vluchten.”

Frank vindt alleen beuken in een bos saai. “Er is dan geen ondergroei zoals bij eiken. Dat trekt allerlei dieren aan waardoor er meer te beleven valt.” En dat wil Frank de kinderen laten ervaren: de natuur beleven. Hij laat ze naar diersporen zoeken in het zand: de afdruk van een hert.

Dan bedenkt hij met de kinderen hoe dieren nog meer sporen achterlaten en gaan zij onderweg op zoek.

Hij laat ze ontdekken van welke boom de naalden op de grond zijn: een spar (solo), den (duo) of larix (legio). En ik weet uit ervaring dat kinderen dat niet meer vergeten. Maar hij laat ze ook zien hoe je zelf kunt ontdekken hoe oud een boom ongeveer is.

We lopen een avontuurlijk pad op. Frank vertelt dat hij de kinderen wijst op het dode hout dat overal ligt. “Hier vertel ik ze over de cirkel van het leven. Dat dit oude hout beetje bij beetje wordt opgegeten door kleine beestjes. Ik laat ze bedenken welke beestjes dat kunnen zijn. En dat de paddenstoelen er ook aan meewerken en dat uiteindelijk alleen humus overblijft, dat weer voedsel is voor nieuwe planten en dat het leven zo weer opnieuw begint.” Hij draait een oude tak om, om te kijken wat eronder zit.

Als Frank een excursie leidt dan heeft hij van alles in zijn rugzak. Verschillende zoekkaarten, drie verschillend afgeknaagde dennenappels en een spiekbrief over het terrein. “Je kunt hier het hele jaar lopen, er is altijd wat te vertellen over wat je ziet. Kijk, de kamperfoelie loopt al uit. We hebben het over de bijzonder stam van de ‘wiebertjesboom’, de abeel. Maar kinderen van nu weten niet wat wiebertjes zijn.”

Op een flink heuvelig stuk zegt Frank: “Hier vraag ik altijd hoe het zou komen dat het hier zo hoog en laag is. En dan vertel ik ze over het ontstaan van jonge duinen en het verschil met de oude duinen.”

Frank is een enthousiast verteller en je merkt aan alles dat hij geniet van de natuur in Koningshof. Overal ziet hij iets om over te vertellen en hij doet dat op zo'n leuke manier, dat je eigen nieuwsgierigheid wordt geprikkeld. Als we op enkele dode boomstammen verschillende soorten paddenstoelen vinden, vertelt hij ook over het grote evenement: de Paddenstoelendag op Elswout. Altijd leuk om met kinderen de paddenstoelen van alle kanten te bekijken.

We lopen nog een stukje verder door dit prachtige gebied. Dan vertelt Frank: “Aan het einde van de excursie vertellen we over het gevaar van teken. We eindigen dan met de ‘tekendans’. De kinderen gaan achter elkaar staan en al dansend kloppen ze op hun voorganger, op zoek naar teken. We zeggen dat ze thuis ook nog goed moeten kijken.” Frank zegt lachend: “Ik vraag ook altijd na afloop hoe de kinderen het hebben gevonden. Meestal hoor ik ‘-geweldig!’ maar één keer zei een jongetje dat duidelijk mee moest van z'n ouders: Ik vond er geen zak aan. Maar het mooiste was het meisje dat vroeg: Bent u morgen ook open?”

Als laatste haalt Frank bij een excursie dan iets bijzonders uit zijn tas en laat de kinderen raden wat het is. Lukt dat niet, dan zet hij het op zijn hoofd en dan weten ze het wél: het gewei van een hert.

Frank is niet van jongs af aan een natuurjongen. Dat is pas ontstaan toen hij zijn eerste huis met tuin kreeg. Toen hij stopte met werken wilde hij iets in de natuur doen en via de natuurgidsencursus kwam hij in contact met de Kinderwerkgroep. Nu is hij zelf coördinator van deze enthousiaste werkgroep met zeventien gidsen.

Tekst en foto's: Marisca van der Eem

IK NEEM WAAR, JIJ NEEMT WAAR ...

Karin de Jager, cursiste van de Natuurgidsencursus, hield een natuurdagboekje bij. Ze vertelt waarom 'haar' natuur nu anders ruikt en klinkt.

Hennie Kenselaar

Hennie Kenselaar heeft aangegeven te stoppen met haar activiteiten bij het IVN.

Gezien haar leeftijd wordt het allemaal te zwaar.

Hennie is meer dan 25 jaar actief geweest binnen onze vereniging. Tot voor kort hielp ze nog mee met de distributie van De Toorts en was ze een gewaardeerd lid van de werkgroep Groene Winkel.

We kennen haar als een zeer betrouwbare, enthousiaste vrouw, die ook qua kennis over onderwerpen uit de natuur haar 'mannetje' stond. We zullen Hennie binnen de Groene Winkel missen.

Hennie, namens alle 'groene winkeliers' dank voor je vriendschap en inzet. We wensen je voor de toekomst heel veel goeds en een goede gezondheid toe.

Meins van der Wal,
coördinator Groene Winkel

Hennie in actie
Foto: Meins van der Wal

Drie maanden lang heb ik een natuurdagboekje bijgehouden over de Hekslootpolder. Deze polder beschouw ik een beetje als mijn achtertuin. Ik kom er niet elke dag, maar zeker wel één keer per week, te voet of per kano.

Waarom dit dagboekje, of in mijn geval weekboekje? Leren waarnemen was les één van de Natuurgidsencursus, die gestart is in september. We hebben rondgekeken, gesnoven, geluisterd en aan plantjes gevoeld in het stukje natuur in de stadskweektuin. En we leerden dat dát *waarnemen* is. Vervolgens kregen we de opdracht om dat te gaan toepassen in een zelf gekozen stukje natuur.

Vanaf die dag ben ik gaan luisteren. Om me heen kijken deed ik al, maar mijn oren had ik blijkbaar afgesloten, want inmiddels is er een nieuwe wereld bijgekomen. Overal hoor ik vogels. 's Morgens als ik in bed lig, als ik langs een boom fiets en natuurlijk in de Hekslootpolder.

Ook leer ik bij de eerste les van medecursist Luc mijn eerste vogel: de kbv (kleine bruine vogel): "komt veel voor; daarmee zit je altijd goed." En inderdaad, in de Hekslootpolder neem ik naast de verschillende soorten ganzen en weidevogels ook regelmatig kbv's waar. Ik hoop ze om tot stuntsvliegertjes, want in kleine zwerpjes halen ze indrukwekkende stunts uit. Ik neem ook waar dat ze nooit eens even stil zitten, zodat ik een poging kan doen om vast te stellen wat voor kbv's het zijn. Mijn zeer matige verrekijker biedt ook geen uitkomst. Gelukkig leer ik bij de trekvoegelexcursie van Erik van Bakel dat het graspiepers zijn. En jawel, er gaat er zelfs één even poseren op een 'scherfvrij onderkomen' (noem het geen bunker!). Schattig, de graspieper heb ik in mijn hart gesloten. Vanuit de kano doe ik ook een geurwaarneming: watermunt. Bij twijfel gewoon even ruiken natuurlijk.

Na drie maanden waarnemen ziet de Hekslootpolder er voor mij niet heel anders uit, maar het klinkt en ruikt er wel anders. Bovendien heb ik veel vogels leren kennen. Ook ben ik aan het sparen voor een fatsoenlijke verrekijker.

Dat alles heb ik vastgelegd in mijn natuurweekboekje. Tijdens de cursus hebben we alle dagboekjes bekeken. Net als in de natuur was de variatie groot: van kleine volgekriebelde boekjes, zoals die van mij, tot prachtige fotodagboeken. Voor iedereen een aanrader om eens te doen. Goed bewaren, want je raakt er aan gehecht!

Tekst en foto: Karin de Jager

OP PAD

Ik zag ze beiden op de brug, de man, gehurkt en timmerend op een voorwerp tussen de planken, de vrouw, op haar knieën ernaast, haar neus bijna tussen de kier.

Toen ik ze naderde, stonden ze op. "Trouwring verloren?" vroeg ik.

"Nee!" zeiden ze precies gelijk, keken elkaar aan en schoten in de lach, waarna de vrouw enthousiast begon te vertellen. "Ineens zagen wij twee paddenpootjes en een stukje achterlijf onbeweeglijk recht omhoog tussen de laatste twee planken van het bruggetje uitsteken. Het beestje zat klem. Zielig vonden we dat. Het diertje had zich zo te zien aardig in de nesten gewerkt bij een poging een lekker donker plekje te zoeken. Om er achter te komen of het nog leefde, raakte ik een van de pootjes aan. Beide pootjes begonnen in-

eens hevig te bewegen. Een soort watertrappelen, maar dan in de lucht." De man knikte en vertelde verder. "Ik pakte beide voetjes en trok voorzichtig aan het padje. Ik wilde het naar boven trekken. Nou, dat lukte niet. Toen hebben we de punt van de paraplu maar tussen de planken gestoken om ruimte te maken. Even leek het te lukken, maar kijk ... hij is hol", en hij wees op de paraplu, terwijl zij de geplette punt in mijn richting omhoog stak. "Er leek ons dus nog maar één oplossing mogelijk: een koevoet of iets dergelijks. We waren vlak bij huis en hebben deze koubeitels en hamers maar even gehaald."

"Toen we terugkwamen, staken de beide pootjes nog ongeschonden omhoog", hernam de vrouw het woord. "Ze waren tijdens onze korte afwezig-

heid gelukkig niet door een voorbijganger geplet."

"Nee, gelukkig niet, zeg," zei de man. "Met behoorlijke klappen hebben we met de hamer de koubeitels aan beide kanten van het bekleemde padje tussen de planken geslagen. Dit moet als een aardbeving hebben aanvoeld. Maar nu dan wel met een bevrijdend, in plaats van een beklemmend effect."

De vrouw knikte hevig instemmend, slaakte een diepe zucht en zei: "Zijn lijfje kreeg ruimte, de pootjes houvast. Toen kroop hij langzaam de donkere ruimte onder de planken in. Vrij!"

"En jij dacht dat wij een trouwring waren verloren?" zei de man. Ze keken elkaar veelbetekenend aan. "Die hebben we niet."

Tekst: Piet Parea

BRUTALE GAAI

Tot mijn verrassing hipte in mijn tuin een vlaamse gaai naar mij toe tot naast mijn benen, en pikte aan mijn broekspijpen alsof hij zeggen wilde: 'heb je nog wat lekkers voor me?' Ik keerde terug naar de keuken en bracht wat pinda's voor de gaai. Hij pakte een pinda, maar tot mijn verbazing at hij de pinda niet op, maar vloog ermee naar een bloempot met een vijgenstek. Hij verstopte de pinda in de aarde en bedekte het met kluitjes. Ik ging mijn huis in, pakte mijn fototoestel en zat in een tijdsloos ogenblik op mijn tuinstoel, terwijl de gaai mij gezelschap hield. Uiteindelijk moest ik de vogel weggagen omdat de kat van de burens geen indruk op hem maakte.

Mijn schoonzus ontdekte de gaai een week later in haar tuin, die een woonwijk verder ligt. Ik hoopte dat de vogel nog eens mijn tuin zou bezoeken, maar daarna heb ik niets meer van de gaai vernomen.

Tekst en foto's: Wim Lutgerink

JONGE SPRIETJES MET OOGJES

Deze salamanders leven in mijn tuin. Ik ontdekte de 'jonge sprietjes met oogjes' toen ik 's avonds een overdaad aan slakken aan het verzamelen was rond een meloenschil. De salamanders waren waarschijnlijk op de kleine insecten afgekomen die ook geïnteresseerd waren in het geurende, zoete meloensap.

In één winter trof ik veertien salamanders en één pad aan in een in ongebruik geraakt keukenafvoerputje, dat afgedekt was met een stoeptegels.

Deze foto heb ik gemaakt toen ik 's zomers een bloempot verzette en ze bruto verstoorde in hun slaap. Overigens heb ik geen vijver in mijn tuin, maar hun eerste levensjaren brengen salamanders op het land door.

Tekst en foto: Wim Lutgerink

Poëziekolom

DE NACHTEGALEN

Ik heb van 't leven niets verwacht,
't Geluk is nu eenmaal niet te achterhalen.
Wat geeft het? – In de koude voorjaarsnacht
Zingen de onsterflijke nachtegale.

J.C.Bloem

EIKJE

De kou heeft hem verschroeid, maar hij,
ontplooid, bleef aan ze zomer trouw,
open en strak,
een eikje dat zijn blad behield,
bruin en verdord, maar eetbaar bruin
en leefbaar dor.

Chr. J. Van Geel

pimpel staart en kool
mezen in mijn berkenboom
het licht wordt lichter

m'

winteraoniet
geel bolletje energie
het licht duurt langer

m'

zacht wiegelen de
behaarde wimpelblaadjes
de wilg rekt zich uit

m'

Dril. Foto: Piet Parea

Tuinevenement

Op zaterdag 14 en zondag 15 april 2012 vindt in de Haarlemse Stads-kweektuin het grote jaarlijkse tuinevenement plaats. Deelnemers bieden een bijzonder sortiment planten, heesters, materialen en onderhoudsproducten aan voor de sier-, moes-, balkon- en daktuin. Het duurzaam tuinieren staat centraal.

De IVN is aanwezig met de Groene Winkel en met de kindere excursie Bodemdierjes zoeken.

Het tuinevenement vindt plaats in de Haarlemse Stads-kweektuin, aan de Kleverlaan 9. Op beide dagen is het evenement tussen 11.00 uur en 16.00 uur gratis toegankelijk voor het publiek. Voor meer informatie kunt u bellen met het Natuur- en Milieucentrum Ter Kleef: telefoon: (023) 511 47 02

Welk gebied is favoriet?

In deze Toorts hebben we twee IVN-ers uit de regio, Anneke Wegman en Frank Jansen, gevraagd te vertellen over hun favoriete gebied.

Hebt u ook een favoriet gebied hier in Zuid-Kennemerland? Wilt u ons en de Toorts-lezer hiermee naar toe nemen? Neem contact op met de Toorts-redactie. Zie het colofon, of mail naar ivnz.k.toorts@gmail.com.

Pak de agenda

De Algemene Leden Vergadering van het IVN Zuid-Kennemerland wordt gehouden op **dinsdag 13 maart.s.** om 20.00 uur in Natuur- en Milieueducatiecentrum Ter Kleef, Kleverlaan 9, Haarlem-Noord. Leden krijgen tevoren nog een uitnodiging en een agenda.

Activiteitenprogramma Voorjaar 2012

IVN, Vereniging voor Natuur- en Milieueducatie, afdeling Zuid-Kennemerland

Meer informatie over onze activiteiten op www.ivn.nl/zuidkennemerland

- Zaterdag 3 maart **Natuurwerkdag De Oude Boomgaard** Aanmelden 023-5351239
- Zaterdag 3 maart, 10.00 – 12.00 uur **Vogelzang op Leyduin** Parkeerplaats Manpadslaan Heemstede
- Zondag 4 maart, 14.00–15.30 uur **Knoppenwandeling, Haarlemmerhout** La Place Dreefzicht, Haarlem
- Zaterdag 10 maart, 10.00–14.00 uur **Schoonmaakactie Broedwand Oeverzwaluwen Toolenburgerplas** Aanmelden marcel.schalkwijk@quicknet.nl
- Zaterdag 17 maart, 10.00–12.00 uur **Vogelzang op Elswout** bij het poortgebouw
- Zondag 18 maart, 08.00–09.00 uur **Met padden op pad Koningshof** Aanmelden 023-5278029
- Zondag 18 maart, 11.00–12.30 uur **Stinsenplanten kleuren het voorjaar Bennebroekbos** Parkeerplaats Linnaeushof
- Zondag 25 maart, 14.00–15.00 uur **Stinsenplanten onder monumentale bomen: Spaar en Hout** Kleine Houtweg 139
- Zondag 1 april, 07.00–11.00 uur **Vroege Vogels in de Groene Weelde** Pannenkoekenhuis Kruisweg (N201) bij Cruquius
- Zondag 1 april, 08.00–11.00 uur **Weidevogelexcursie Hekslootpolder** Infopaneel hoek Spaarndamseweg
- Zondag 1 april, 12.00–16.00 uur **Stinsenplanten op Thijsses Hof** Mollaan 2 Bloemendaal
- Donderdag 5 april, 18.30–20.00 uur **Voorjaar in het wandelbos Groenendaal** infopaneel parkeerplaats
- Goede Vrijdag 6 april, 18.30–20.30 uur **Paasmaanexcursie: Hazen in de Hekslootpolder** Infopaneel Spaarndamseweg
- Woensdag 11 april, 18.30–19.30 uur **Natuurwandeling Schapenduinen en Caprera** Brederodelaan 145 in Bloemendaal
- Weekeinde 14 en 15 april, 13.00–14.00 uur **Bodemdiertjes zoeken, Voorjaarsevenement stadskweektuin**
- Zondag 15 april, 10.30–12.00 uur **Het landschap als geschiedenisboek, Spaarwoude** Aanmelden 023-5293302
- Dinsdag 17 april, 19.00–20.30 uur **Voorjaar op Leyduin** Manpadslaan Heemstede
- Zaterdag 21 april, 14.00–16.00 uur **Excursie Theekruiden Middenduin** Ingang Duinlustweg Overveen
- Zondag 22 april, 08.00–10.00 uur **Vogelexcursie Elswout** Poortgebouw
- Zondag 22 april, 12.00–16.00 uur **Zee-evenement Zandvoort** JuttersmuZEEum
- Donderdag 26 april, 20.15 uur **KNNV-lezing over libellen in Ter Kleef** Kleverlaan Haarlem
- Zondag 29 april, 04.30–21.00 uur **Nachtegalentocht, NPZK** Aanmelden ericvanbaker@hetnet.nl
- Zondag 29 april, 11.00–12.30 uur **Bomen in het voorjaar, Begraafplaats Kleverlaan** Haarlem
- Donderdag 3 mei, 19.00–20.30 uur **De moeite waard! Westelijk Tuinbouwgebied en Duinvlief** Café Ramplaan
- Zondag 6 mei, 08.00–11.00 uur **Weidevogelexcursie Hekslootpolder** Infopaneel hoek Spaarndamseweg
- Woensdag 9 mei, 19.30–21.30 uur **Nachtegalenexcursie Amsterdamse Waterleidingduinen** Zandvoortselaan
- Woensdag 9 mei, 20.00 uur **KNNV bijenlezing op Ter Kleef** Kleverlaan Haarlem
- Zaterdag 12 mei, 11.00–12.30 uur **Vlinderexcursie Middenduin** Ingang Duinlustweg Overveen
- Zondag 13 mei, 11.00–12.15 uur **Diersporen, water- en bodembeestjes Middenduin** (vogelexcursie voor ouders)
- Zondag 13 mei, 14.00–15.30 uur **Natuur en Historie Hageveld** Parkeerplaats voor de hoofdingang van de school
- Zondag 13 mei, 11.00- 13.00 uur **Rondom het Vogelmeer** Informatiebord op parkeerplaats bij Parnassia
- Zaterdag 19 mei, 09.00–11.00 uur **Op zoek naar zandhagedissen, AWD** Aanmelden ivnk.zandhagedis@gmail.com. Oase
- Zondag 27 mei (1e Pinksterdag), 12.00–13.00 uur **Natuurpad Boerderij Zorgvrij** (4 t/m 10 jaar)
- Donderdag 31 mei, 19.00–21.30 uur **Natuur en cultuur op Huize Vogelzang** Parkeerplaats Pannenkoekenhuis
- Donderdag 7 juni, 19.00–20.30 uur **Zeedorpenlandschap Kostverlorenpark Zandvoort** Quarles v. Uffordlaan 1
- Donderdag 14 juni, 19.00–20.30 uur **Natuur & Beheer in wandelbos Groenendaal** infopaneel parkeerplaats
- Vrijdag 15 juni, 18.30–21.30 uur **Positie van Spaarndam** Fort Bezuiden Spaarndam, Boezemkade 11 Spaarndam-West
- Zondag 17 juni, 11.00–12.30 uur **Strandexcursie voor kinderen, IJmuiden** Jachthaven Bushalte eindpunt
- Maandag 18 juni, 19.00–21.00 uur **Avondexcursie Oeverzwaluwen Haarlemmermeer** Parkeerplaats Toolenburgerplas
- Woensdag 20 juni, 20.00–21.30 uur **Zeedorpenlandschap Zuidduinen Zandvoort** parkeerhuisje Ir. G. Friedhoffplein
- Zondag 24 juni, 12.00–13.30 uur **Excursie Waterbeestjes Poelbroek** Bernadottelaan Meerwijkplas
- Zondag 24 juni, 12.00–14.00 uur **KNNV libellen in de AWD** ingang Oase
- Maandag 25 juni, 20.00–21.30 uur **Oeverzwaluwen ringen Haarlemmermeer** Aanmelden marcel.schalkwijk@quicknet.nl

IVN-ZK Activiteitenprogramma - Meer informatie over onze activiteiten op www.ivn.nl/zuidkennemerland

Excursies gaan **altijd** door, ook als het regent. Aanmelden is **niet** nodig, tenzij aangegeven.

=fietsexcursie; =(ook) voor kinderen;

Foto's van het vroege voorjaar van: Jan-Willem Doornenbal, Piet Patee, Yvonne Roep en Ronald van Zon.

